

Н.Я. Слободян

N. Slobodjan

Н.Я. Слободян

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Effect of government regulation on operation of the dairy industry of Ukraine

**Влияние государственного регулирования на функционирование предприятий
молочной промышленности Украины**

У статті досліджено вплив державного регулювання на функціонування підприємств молочної промисловості України, виявлено проблемні аспекти в діяльності підприємств даної галузі та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: Державне регулювання, підприємство.

The article examines the impact of government regulation on the operation of the dairy industry in Ukraine found problematic aspects of enterprises in the industry and proposed solutions.

Keywords: Government regulation, enterprise.

В статье исследовано влияние государственного регулирования на функционирование предприятий молочной промышленности Украины, выявлены проблемные аспекты в деятельности предприятий данной отрасли и предложены пути их решения.

Ключевые слова: Государственное регулирование, предприятие.

Вступ. Економічний механізм діяльності підприємств формується під впливом поєднання дій державного регулювання та впливу ринкового середовища на чинники внутрішнього середовища підприємства. Оптимальність дії економічного механізму залежить від якості співвідношення цих складових та якості менеджменту підприємства.

Постановка проблеми. Підприємство працює у певних правовому та економічному середовищах, отже, ефективність його функціонування залежить від сили та якості державного втручання. Саме держава здійснює безпосередній вплив на якість створюваних вихідних параметрів дії економічного механізму. Тому рушійною силою розвитку підприємства слід розглядати саме державне регулювання, під дією якого формуються чинники прямого впливу зовнішнього середовища. Інструментами державного регулювання виступають: адміністративні

заходи, які здійснюються у вигляді державної підтримки, заборонних заходів, державного замовлення; інституційні заходи, створення інформаційних систем, підтримки науки; економічні заходи, що здійснюються у вигляді регулювання зовнішньоекономічної діяльності, зміни податкової політики; створення інвестиційного клімату.

Результати досліджень. Ринкове середовище впливає на функціонування підприємства через дію попиту, пропозиції, рівень конкурентної боротьби. Впливаючи на внутрішнє середовище організації, ці чинники визначають дію економічного механізму діяльності підприємства. Урахування дії ринкових сил і державних засобів впливу на функціонування підприємства дасть можливість вирішувати проблеми його ефективного функціонування. Можна зазначити, що економічний механізм є тактичним засобом досягнення стратегічної мети діяльності підприємства. Але оскільки саме державні важелі регулювання визначають напрям дії економічного механізму та відповідні реакції ринку, ефективність економічного механізму підприємства завжди буде визначатись напрямом економічної політики країни. Під економічною політикою мають на увазі сукупність заходів, спрямованих на те, щоб впорядкувати хід економічних процесів, здійснювати на них вплив або безпосередньо передбачити їх розвиток [6].

Під державним регулюванням розуміють «систему економічних, фінансових, юридично-правових, організаційних та соціальних заходів, здійснюваних державою з метою забезпечення ефективного і стабільного розвитку сільськогосподарського виробництва та повного забезпечення населення якісним продовольством за прийнятними ринковими цінами» [2]. Державні органи відіграють важливу роль у регулюванні молочної галузі, починаючи з виробництва молока, його переробки і закінчуючи реалізацією кінцевої продукції на ринку. Як відмічають експерти Міжнародної Молочної Федерації, молочна промисловість взагалі не може повністю відпускатися на вільний ринок, необхідна економічна допомога і регламентація з боку держави [3]. Однак державне регулювання слід організовувати так, щоб уникнути надмірного впливу державних органів на функціонування галузі, оскільки це може призвести до зменшення інновацій та зацікавленості у виробництві та продажу високоякісної продукції за економічно прийнятними цінами. Необхідність державного регулювання молочної галузі (як і харчової промисловості загалом) полягає в тому, що держава має гарантувати забезпечення корисними, недорогими та нешкідливими для здоров'я продуктами харчування без надмірних державних витрат на регулювання та контроль виробництва сільськогосподарської продукції та її переробки.

Сучасний ринок молока і молочних продуктів у розвинутих країнах не є стихійним, він регулюється державою. Єдиний ринок молока і молочних продуктів розпочав функціонування в ЄС в 1968 році. Більше третини фермерів в ЄС займається виробництвом молока і молочних продуктів. При цьому понад 80% молока (у Скандинавських країнах - 95%) на молокопереробні підприємства постачають кооперативи. Під впливом структурно-технологічних факторів молочні кооперативи стали великими вертикально інтегрованими об'єднаннями і тому можуть впливати на закупівельні ціни на молоко-сировину, оскільки члени кооперативу є співвласниками виробництва, переробки, торгівлі. Регулювання функціонування ринку молока і молочних продуктів є одним з найважливіших напрямків реалізації Єдиної сільськогосподарської політики і охоплює такі товари: молоко, вершки (свіжі, концентровані, згущені), масло, тверді та м'які сири, лактозу та лактозний сироп, кормові продукти на основі молока [5].

В Україні ж виробники молока і підприємства-переробники сьогодні не пов'язані між собою ніякими, особливо економічними важелями. Кожний працює на себе: виробник намагається виробити більше молока і якнайдорожче реалізувати його, переробник навпаки — намагається купити молоко для переробки по найдешевшій ціні, щоб теж мати відповідну вигоду. Спільним елементом, що повинен об'єднувати виробника молока з переробним підприємством є якість молока як сировини. Обидві сторони повинні намагатися забезпечити найвищу якість молока, так як якість молока є найважливішим чинником подальшого виробництва високоякісних молочних продуктів. Чим вища якість молока і чим швидше буде здійснено його переробку, тим якіснішими будуть готові молочні продукти. Цей взаємозв'язок є вирішальним і обидві сторони повинні працювати спільно, проводячи навчання, тестування та обмінюючись думками щодо підвищення якості продукції та поліпшення фінансового становища кожної із сторін. Втім, незважаючи на очевидність таких тверджень для кожного, хто має відношення до молочної галузі, фактом залишається те, що багато переробників вважають можливим усунення деяких дефектів низькоякісного молока шляхом його ретельної та добре спланованої переробки і в результаті отримати молочні продукти, якість яких буде вищою за очікувану. Звичайно, це не відповідає дійсності.

Основна проблема якості молока полягає в тому, що на сьогоднішній день в структурі переробленого молока частка приватного сектору складає приблизно 65%, в той час як на початку 1990-х років вона становила трохи більше ніж 7%. Справа в тому, що якість молока, яке закуповується в особистих господарствах, найчастіше значно нижча, ніж молока, виробленого сільськогосподарськими підприємствами. Аналіз показує, що до основних причин наявної кризи у молочному скотарстві та

молокопродуктовому підкомплексі можна віднести наступні: руйнація старої колгоспно-радгоспної системи господарювання без створення нової системи ринкового типу; неврегульованість ціноутворення, витратний механізм господарювання, що зумовлює виробництво продукції з високою собівартістю; відставання кормової бази від потреб тваринництва.

Закупівлі молока в аграрних підприємств починаючи з 2001-2002 р. у структурі сировинного постачання молокозаводів почали витіснятися закупівлями молочної сировини в населення. Фахівці вважають, що частка закупівель молока в населення в структурі сировинного постачання молокозаводів буде знижуватись. Тому, щоб зробити збір сировини більш контрольованим і підвищити якість готового продукту (а виходить, збільшити його конкурентоспроможність на ринку), деякі виробники збільшують частку закупівлі молока, виробленого аграрними підприємствами, у загальній структурі поставок сировини на заводи. Наприклад, ВАТ «Галактон» в 2004 р. до 80% молока закупило саме в сільськогосподарських підприємств. ВАТ «Шосткінський міськмолкомбінат» в 2005 р. на вирішення «сировинної» проблеми витратив близько EUR1,5 млн., в результаті чого підприємство вирішило проблему якості і нестачі молока. Департамент стратегічного розвитку міськмолкомбінату спочатку зібрав інформацію про всіх крупнотоварних виробників молока у Сумській і сусідніх областях, вибрав серед них найбільш перспективні, в розвиток яких і інвестував значну суму коштів. Обравши такий шлях забезпечення підприємства сировиною, продукція ВАТ «Шосткінський міськмолкомбінат» сьогодні є конкурентоспроможною як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. На жаль, таких підприємств в Україні небагато, в зв'язку з чим підприємства стикаються з проблемами при експорті молочної продукції.

Молочна галузь в усьому світі має справу з великою кількістю регулюючих документів щодо харчової цінності продуктів, безпеки та здоров'я людей, що можуть виникати за відсутності належного регулювання галузі. Переробники молока розуміють, що органи державного регулювання повинні перевіряти відповідність молочних продуктів стандартам щодо їх компонентного складу та якості. Органи державного регулювання можуть здійснювати таку перевірку у власних лабораторіях, або заключати контракти з незалежними лабораторіями, щоб бути впевненими у відповідності продуктів затвердженим стандартам.

Контроль компонентного складу молочних продуктів є дуже важливим не тільки для споживачів, а й для тих, хто займається переробкою молока. Якщо певний молочний продукт має стандарт вмісту вологи (як, наприклад, майже для всіх сортів сиру), виробники сподіватимуться, що всі конкуренти на ринку

дотримуватимуться цих стандартів. Якщо виробник сиру перевищує дозволений вміст вологи в одному з сортів своєї продукції, інші виробники цього ж сорту сиру нестимуть збитки, оскільки їх продукція матиме вищу собівартість (завдяки меншому вмісту вологи та більшому вмісту молочної маси) та вищу ціну на ринку. Органи державного регулювання можуть і повинні забезпечувати гарантії того, що переробники молока знатимуть, розумітимуть та слідкуватимуть за тим, щоб їх продукція відповідала встановленим стандартам. Тоді споживачі, купуючи певний сорт молочного продукту, матимуть те, чого вони очікують, оскільки цей продукт вироблятиметься відповідно до встановлених стандартів.

В Україні немає системної роботи над стандартами в молочній галузі. І це, на думку молочників, прогалина, перш за все держави, так як однією з умов вступу до СОТ та ЄС є гармонізація діючих стандартів на продукцію, що виробляється до стандартів та вимог ЄС. Це загальнодержавні стандарти на масло, сири сичужні тверді та м'які, йогурти та ін. Виробники користуються деякими стандартами, розробленими ще в радянські часи. Прийнятий в липні 2004 року Закон України “Про молоко та молочні продукти” надає можливість легалізувати фальсифікацію молочних продуктів, так як, відповідно до визначення терміна “молочні продукти” в цьому Законі можна виробляти таку продукцію з 50%-ним вмістом молочної сировини, а відповідно додавати до молока все, що заманеться переробнику.

Якість молочної сировини має контролюватися самим переробним підприємством, а також відповідним органом державного регулювання. Контроль здійснюється для того, щоб гарантувати відповідність молока державним стандартам. На переробному підприємстві контроль якості молока необхідний також для того, щоб забезпечити заготовки високоякісного молока для виробництва різних видів продуктів. Міжнародні стандарти якості молочної сировини стають дедалі жорсткішими. Згідно з ними для того, щоб переробник молока міг ідентифікувати, реалізувати та експортувати свої молочні продукти до іншої країни, він має засвідчити, що сировина, яка надходить до підприємства, відповідає прийнятим міжнародним стандартам якості. Тому в першу чергу необхідно розробити і впровадити єдині державні стандарти на молочну продукцію. Координувати таку роботу повинні професійні організації. Потрібно привести усі вітчизняні стандарти на молочну продукцію і систему технічного регулювання у відповідності до вимог СОТ. На думку українських молочників, потрібно також змінювати механізм контролю якості та небезпечності молочної продукції. В Росії якість і безпеку продукції контролює одна організація – Россільгоспнагляд, в Україні – три: Держспоживчстандарт, Міністерство охорони здоров'я та Державний департамент ветеринарної медицини Міністерства агропромислової політики України. Існує

пропозиція Спілки молочних підприємств України створити єдиний контрольний орган, що буде займатися питаннями якості та безпеки молочних продуктів.

Сьогодні в Україні є підприємства, які серйозно ставляться до якості, до безпечності своєї продукції, які атестовані згідно з міжнародною системою ISO. Але правда й те, що багато ще молокозаводів працюють зі старими технологіями, старим обладнанням, і, звісно, перспектив у таких підприємств немає. Деякі керівники переробних підприємств виконують вимоги стандартів щодо складу молочної продукції. Однак, немає чітких пояснень стосовно того, як здійснюється контроль цих стандартів органами державного регулювання, оскільки, за словами керівників підприємств, державні органи не мають у своєму розпорядженні лабораторій для визначення відповідності продукції встановленим стандартам. Якщо перевірка стандартів молочної продукції є функцією державних органів, то вони обов'язково повинні мати в своєму розпорядженні відповідно обладнані лабораторії для проведення необхідних аналізів.

В 1997 році в Україні був прийнятий Державний стандарт на заготівельне молоко ДСТУ 3662-97 „Молоко коров'яче незбиране. Вимоги про закупівлю”, розроблений на основі нормативних документів Європейського співтовариства, який став значним кроком вперед в порівнянні із старим ГОСТ 13264-88, що діяв на території колишнього Радянського Союзу. Але офіційне впровадження його в промисловість було здійснено лише з 1 липня 2002 р. Згідно нового стандарту за своїми фізико - хімічними, санітарно-гігієнічними та мікробіологічними характеристиками молоко ділиться на гатунки та визначається за показниками жиру та білка. Але й цей стандарт ще не доведений до Європейських вимог. Щоб мати молоко „Екстра”, бактеріальну забрудненість слід зменшити втричі. Як показує існуюча практика, молоко, яке заготовляють для молочної промисловості, в більшості випадків не відповідає вимогам ДСТУ 3662-97, особливо по мікробіологічним показникам та показникам безпеки. Це пов'язано з тим, що більшість виробників не дотримуються належних санітарно-гігієнічних умов виробництва молока, не забезпечують його охолодження, не бажають, або не мають можливості застосувати миючі та дезинфікуючі засоби, транспортують молоко в алюмінієвих цистернах.

Слід відзначити, що сьогодні в українській молочній галузі спостерігається концентрація новостворених молочних компаній, що відповідає загальносвітовим тенденціям розвитку молокопереробної промисловості. В залежності від мети, яку ставлять перед собою молокопереробні підприємства, їх можна розділити на 3 групи:

Перша група. До неї належать потужні молочні компанії, які мають на меті стати головними національними гравцями та бути присутніми на всій без

виключення торгової мережі України. Крім того, в задачах цих компаній стоїть експорт деяких видів кисломолочних продуктів та стерилізованого молока в сусідні країни. Головними представниками цієї групи є «Юнімілк Україна», «Вімм-Біль-Данн», «Лакталіс-Україна», «КОМО», «Фанні», «Рейнфорд». Серед сироробних компаній, значна частка продукції яких експортується в Росію, Молдову та сусідні країни Європейського союзу, типовими представниками є «Клуб сиру», «Гадячсир», «Мілкіленд», «КОМО» та Шосткінський молочний комбінат. Характерною рисою більшості цих компаній є практично завершена технічна модернізація або повна реконструкція підприємств, що входять до їх складу. Усі компанії, що входять до цієї групи, виробляють продукцію в середньому та «середньому плюс» цінових сегментах.

Друга група. До цієї групи належать молочні підприємства, метою яких є повне опанування регіональних ринків, їх розташування та можливий вихід в майбутньому на загальний український молочний ринок. Типовими представниками таких підприємств являються Донецький ММЗ №2, Галичина, Куп'янський МКК, Херсонський ММЗ, Придніпровський ММЗ та інші.

Усі ці компанії виробляють продукцію в середньому ціновому сегменті. Слід відзначити, що на деяких з них (Галичина, Херсонський ММЗ) проведена повна реконструкція підприємств, а умови виробництва продукції наближаються до європейських стандартів. Серед сироробних підприємств до таких слід віднести Баштанській СЗ, Літинський СЗ, Тульчинський МЗ, Вапнярський СЗ, та багато інших. Частка ринку, якою володіють молочні компанії цієї групи, знаходиться в межах від 1% до 3%.

Третя група. Ця група включає в себе молокопереробні підприємства, метою яких є присутність на місцевому ринку. Їх можна назвати локальними операторами, оскільки це як правило невеличкі молочні заводи, які переробляють від 15 до 60 тонн молока за добу. Продукція таких молочних підприємств знаходиться в середньому та низькому цінових сегментах. Більшість з них має технічно та фізично зношене технологічне обладнання, а санітарно-гігієнічні умови виробництва знаходяться на низькому рівні.

Тому, зазвичай якість молочної продукції, яку виробляють підприємства цієї групи, не є стабільною, а продукція з незбираного молока має короткий термін споживання.

В цілому, як і передбачали експерти, український молочний ринок "звільняється" від дрібних заводів, що виробляють два-три види дешевої цільномолочної продукції. В групу лідерів галузі входять десять великих підприємств, які вкладають кошти в модернізацію виробництва і постійно

збагачують асортимент. Так до них належать: ТОВ "Галактон" Київ (180 тис т), ТОВ "Білосвіт" Умань (120 тис т), ЗАТ "Кремез" Кременчук (100 тис т), ТОВ "Ласуня" Балта, Одеська обл. (90 тис т), ЗАТ "Куп'янський молочноконсервний комбінат" (85 тис т), ВАТ "Пирятинський сир завод" (70 тис т), ВАТ "Яготинський маслозавод" Київська обл. (55 тис т) [7].

Декілька років тому західні аналітики визначили основні тенденції у виробництві молочних продуктів на ринках Східної Європи і, зокрема, СНД, що виражаються в:

- скороченні кількості молочних заводів, укрупнення підприємств;
- розширення асортименту.

Прогнози експертів цілком підтвердилися. Кілька років назад цільномолочну продукцію в Україні випускали близько 300 підприємств. Щорічно приблизно 10 підприємств ідуть з ринку, не витримуючи конкуренції. Власне, українські молочні підприємства проходять той же шлях розвитку, що і їхні польські колеги. У Польщі кількість підприємств протягом останнього десятиліття зменшилася майже в 5 разів — залишилося близько 50-ти. Тенденція до скорочення кількості підприємств і поглинання їх більш великими особливо характерна для вітчизняного молочного ринку в даний час. На ньому через кілька років може залишитися не більш ста підприємств, які будуть належати 10-15 великим компаніям. В основному іноземним.

Безсумнівно, укрупнення підприємств дозволяє їм підвищувати ефективність виробництва, дистрибуції, мобільно впроваджувати інноваційні продукти, створювати нові регіональні і національні бренди, а старі дрібні молокозаводи все частіше використовуються здебільшого для заготівлі сировини та первинної її переробки. Тому держава (в особі Антимонопольного комітету) повинна дивитися за тим, аби на ринку не утворювалися монополісти, які б могли впливати на ціноутворення.

Не дивлячись на успіхи молокопереробних підприємств останні декілька років, в 2006р. підприємства галузі стикнулися з такими проблемами, як російське ембарго та встановлення державою мінімально допустимого рівня цін на закупівлю молока. Для українських виробників молочної продукції, особливо для виробників сиру, заборона ввезення з України в Росію усіх видів тваринницької продукції 20 січня 2006р. це не просто тимчасові труднощі. Динаміка розвитку сироробної галузі за останні 3-5 років була найбільш стрімкою. Збільшення випуску сирів стимулювало не стільки внутрішнє споживання цього продукту, скільки збільшення його експортних поставок в Росію. Туди експортувалося 96% від згального обсягу експорту сирів. Росія офіційно пояснила свою відмову від української продукції

відсутністю належного санітарно-ветеринарного контролю. Спроби налагодити ситуацію органами державної влади України були. Та в результаті багаточисленних інспекцій Россільгоспнагляду дозвіл на експорт своєї продукції отримали лише п'ять підприємств. За словами Л.Карпенко, президента Спілки молочних підприємств України, заходи, що приймалися Мінагрополітики, іншими державними органами, громадськими професійними організаціями для поновлення експорту продукції в Росію, позитивного результату не дали. В результаті такої ситуації, що склалася на ринку молокопродуктів, із-за неможливості швидко переорієнтуватися на інші ринки збуту та реалізувати продукцію на внутрішньому ринку країни більшість вітчизняних виробників змушена була скоротити виробництво. За перше півріччя 2006р. виробництво сирів в Україні зменшилось на 73,9%, до 96,5 тис.т. У зв'язку із скороченням виробництва підприємства стали скорочувати закупки молока. Російське ембарго, а також сезонне зростання пропозиції молока призвели до зниження цін на молоко. Ще в березні 2006р. в деяких областях молоко подешевшало з 0,9 грн. до 0,6 грн. за 1л. Найбільш низькі ціни склались на молоко, що закуповувалось у господарствах населення. У зв'язку з цим Антимонопольний комітет України порушив справи за ознаками зловживання монопольним становищем проти деяких переробних підприємств, а також направив 68 підприємствам рекомендації утриматись від необгрунтованого зниження закупівельних цін на молоко [4]. 24 липня 2006р. КМУ прийняв постанову № 1003 "Про затвердження мінімально допустимого рівня цін на молоко і вершки на 2006р." За словами Л.Козаченка, президента Аграрної конфедерації, прийняття КМУ даної постанови є реакцією влади на зниження закупівельних цін на молоко зі сторони молокопереробних підприємств. Зниження цін на молоко, яке закуповується у населення, викликано двома факторами: по-перше, впливом сезонного фактору, по-друге, російським ембарго на ввіз українських молокопродуктів. Переробники молока, купуючи сировину дешевше, намагались зберегти рентабельність виробництва. Тепер, після прийняття цієї постанови, підприємства змушені купувати сировину на 30-50% дорожче. Замість вирішення питання про зняття ембарго держава адміністративно встановила закупівельні ціни на рівні, що вдвічі перевищують реальні ринкові. Мінімально допустимий рівень цін за 1 тонну (виходячи з базисних норм на жир та білок) на молоко вищого сорту становить 1250грн; на молоко першого сорту – 1200грн; молоко другого сорту – 1000грн. та вершки з 10-% вмістом жиру – 4080грн. [1]. Таким чином переробники молока знаходяться на межі виживання. Для селян така ініціатива влади корисна лише ненадовгий час, так як закупки молока знижуються, таким чином господарствам доведеться здати корови на м'ясо.

Експерти ринку молочної продукції переконані, що введення мінімальних закупівельних цін на молоко поглибить і без того критичну ситуацію в галузі. Закупівля молока по адміністративно встановленими цінами призведе до скорочення об'ємів молочної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Для розв'язання зазначених проблем у 2001 р. з ініціативи передових підприємств галузі — ВАТ „Галактон”, Павлоградський молочний комбінат, Яготинський маслозавод, Куп'янський молочноконсервний комбінат, Харківський молочний комбінат, Кременчуцький молокозавод, ВАТ „Святошино”, ЗАТ „Білосвіт-Умань” та інших — була створено Спілку молочних підприємств України (СМП) — неприбуткову професійну організацію. Крім того, до складу засновників увійшли Технологічний інститут молока та м'яса УААН, науково-виробниче об'єднання „Лактол”, підприємства з випуску тари „Тетра Пак Україна”, „Елопак Фастів”, також ряд спільних з іноземним капіталом підприємств, інші установи й організації. Сьогодні Спілка молочних підприємств України об'єднує 80 виробників молокопродуктів.

Варто зазначити, що на українському молочному ринку функціонують також національні асоціації „Укрмолпром”, „Укрконсервмолоко”, що цілком закономірно за нинішніх умов. Але саме за ініціативою Спілки молочних підприємств у 2002 р. Україна була прийнята у Міжнародну молочну федерацію (ММФ) — найавторитетнішу організацію в світі за своїм призначенням, членами якої є 41 країна (забезпечують понад 75% світового виробництва молока). Участь у ММФ дає змогу прискорити роботу щодо гармонізації української нормативно-правової бази в сфері молочної промисловості відповідно до вимог Європейського Союзу і подальшого входження України до Світової організації торгівлі. Необхідно створити вичерпну законодавчу базу щодо виробництва продуктів харчування та його контролю з боку різних державних органів. В багатьох країнах розмежовують закони щодо виробництва і реалізації продуктів харчування та підзаконні акти, а не намагаються об'єднати їх в одному документі. Переваги такого розподілу полягають у тому, що підзаконні акти можуть змінюватися з розвитком технологій та науки. Базові закони з питань продовольства не потребуватимуть змін, якщо вони дозволятимуть органам регулювання вносити необхідні зміни в підзаконні акти в межах їх компетенції.

Висновки. Можна зробити висновок, що на сьогоднішній день невіршеними залишаються такі питання галузі:

- відсутність українських ДСТів на молочну продукцію;
- способів і механізмів підтримки галузі з боку держави;

- якість молока й продуктів його переробки;
- формування закупівельної ціни молока.

Отже, для підвищення ефективності діяльності молочної галузі необхідно здійснити заходи щодо вдосконалення організації та функціонування підприємств:

1. Розробити комплексну програму розвитку ринку молока та молочних продуктів на період до 2010 р., основною метою якої має бути стимулювання якості та асортименту сировини і молокопродукції та гарантування безпеки харчування для населення.

2. Сприяти на законодавчому рівні розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, створенню та підтримки інформаційного забезпечення виробників молока та продукції; розробки стандартів на молокопродукцію, які відповідатимуть найвищим світовим зразкам.

3. Здійснити організаційні заходи щодо усунення сезонності виробництва, підвищення якості сировини, жорсткішого її аналізу на вміст шкідливих для організму людини речовин у складі молока, а також молочної продукції.

4. Передбачити кошти у Державному бюджеті та місцевих бюджетах для закупівлі обладнання незалежних лабораторій з визначення параметрів якості молока, а також надати пільгові кредити підприємствам для модернізації технологічного устаткування та закупівлі молока вищого гатунку.

5. Здійснити заходи щодо стимулювання експорту молочної продукції за рахунок підвищення її якості та диверсифікації ринків збуту з метою уникнення загрози демпінгових розслідувань тощо.

Водночас, вчені та практики, використовуючи накопичений досвід у виробництві молочних продуктів, з урахуванням ринкових відносин повинні спрямовувати свої зусилля на удосконалення технологій і техніки виробництва, його автоматизацію і механізацію, розширення асортименту молочних продуктів, підвищення їх харчової і біологічної цінності, удосконалення господарського механізму взаємовідносин виробників і переробників молока.

Подальший розвиток молочної промисловості значною мірою буде залежати від попиту і потреб майбутнього покоління. Зміна умов життя буде стимулювати появу нових вимог до якості, які є на ринку збуту, а також розробку нових видів

продуктів.

Доцільно також продовжувати збільшувати вкладення коштів в розвиток і впровадження нових технологій, що дасть можливість виробляти продукти з використанням унікальних властивостей молока. Технології, які покращують смак, свіжість, харчову безпеку продуктів і підвищують рентабельність виробництва, будуть ключовими для забезпечення діяльності прибуткової галузі, здатної протистояти зростаючій конкуренції.

Список літератури

1. Постанова КМУ № 1003 “Про затвердження мінімально допустимого рівня цін на молоко і вершки на 2006р.” від 24 липня 2006р.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. - 2-ге вид., доп. І перероблене. / В.Г. Андрійчук. - К.: КНЕУ, 2002.-624 с.
3. Бобчук І.П. Регіональні особливості формування ринків м'ясо – молочної продукції. - Тернопіль: Економічна думка, 2001.- 40 с.
4. Васильєва Н., Татаренко Г. ОбСЫРный инфаркт // Бизнес. – 2006. - №34 (709).С.112-115.
5. Саблук П.Т., Карич Д.Я., Коваленко Ю.С. Основи організації сільськогосподарського ринку. - К.: ІАЕ УААН, 2002.-190 с.)
6. Самуэльсон П. Экономика.-В 2т. –М.:Алгон,1992.
7. Чагаровський В.П. Структуризація молочного ринку України // Молочна промисловість. – 2005. - № 7 (22). С. 5-6.